

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

10. srpnja 2019.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Područje slobode, sigurnosti i pravde – Uredba (EU) br. 1215/2012 – Sudska nadležnost u građanskim i trgovačkim stvarima – Isključive nadležnosti – Članak 24. točke 1. i 5. – Postupci čiji su predmet stvarna prava na nekretninama i izvršenje sudskih odluka – Postupak prodaje nekretnine na sudskoj dražbi – Tužba radi podnošenja prigovora na diobu utrška od sudske dražbe”

U predmetu C-722/17,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Bezirksgericht Villach (Općinski sud u Villachu, Austrija), odlukom od 19. prosinca 2017., koju je Sud zaprimio 27. prosinca 2017., u postupku

Norbert Reitbauer,

Dolinschek GmbH,

B. T. S. Trendfloor Raumausstattungs-GmbH,

Elektrounternehmen K. Maschke GmbH,

Klaus Egger,

Architekt DI Klaus Egger Ziviltechniker GmbH

protiv

Enrica Casamassime,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: J.-C. Bonichot, predsjednik vijeća, C. Toader (izvjestiteljica), A. Rosas, L. Bay Larsen i M. Safjan, suci,

nezavisni odvjetnik: E. Tanchev,

tajnik: D. Dittert, načelnik odjela,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 16. siječnja 2019.,

* Jezik postupka: njemački

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za N. Reitbauera, Dolinschek GmbH, B. T. S. Trendfloor Raumausstattungs-GmbH, Elektrounternehmen K. Maschke GmbH, K. Eggera i Architekt DI Klaus Egger Ziviltechniker GmbH, G. Götz, *Rechtsanwalt*,
- za E. Casamassimu, H. Walder, *Rechtsanwalt*,
- za portugalsku vladu, L. Inez Fernandes, M. Figueiredo i P. Lacerda, u svojstvu agenata,
- za švicarsku vladu, M. Schöll, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, M. Heller i M. Wilderspin, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 3. travnja 2019.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 24. točaka 1. i 5. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289. i ispravci SL 2014., L 160, str. 40. i SL 2016., L 202, str. 57.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Norberta Reitbauera, Dolinschek GmbH, B. T. S. Trendfloor Raumausstattungs-GmbH, Elektrounternehmen K. Maschke GmbH, Klaus Eggera i Architekt DI Klaus Egger Ziviltechniker GmbH (u daljnjem tekstu zajedno: Reitbauer i dr.) i Enrica Casamassime, s prebivalištem u Italiji, u vezi s tužbom radi podnošenja prigovora na diobu utrška dobivenog prodajom na sudskoj dražbi nekretnine koja se nalazi u Austriji.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Uvodne izjave 15., 21. i 34. Uredbe br. 1215/2012 glase:
 - „(15) Pravila o nadležnosti trebala bi biti što je moguće više predvidiva i zasnovana na načelu da se nadležnost općenito temelji na domicilu tuženika. Nadležnost bi uvijek trebala postojati na temelju toga, osim u nekim točno određenim slučajevima u kojima glavni predmet spora ili autonomija stranaka jamče drukčije povezane čimbenike. Samostalno se mora utvrditi domicil pravne osobe, kako bi se zajednička pravila učinila transparentnijima i izbjegli sukobi nadležnosti.
- [...]
- (21) U interesu usklađenog sudovanja, potrebno je smanjiti mogućnost sličnih postupaka i osigurati da se ne donose proturječne odluke u različitim državama članicama. Trebao bi postojati jasan i učinkovit mehanizam rješavanja slučajeva litispendinga i povezanih tužbi, te za sprječavanje problema koji proizlaze iz nacionalnih različitosti u vezi određivanja trenutka za koji se smatra da je postupak započeo. U smislu ove Uredbe, taj trenutak bi se trebao utvrditi autonomno.

[...]

(34) Treba se osigurati kontinuitet između Konvencije [od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972., L 299, str. 32.)], Uredbe [Vijeća] (EZ) br. 44/2001 [od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.)] i ove Uredbe, a u tom cilju potrebno je donijeti i prijelazne odredbe. Isti se zahtjev za kontinuitetom primjenjuje u pogledu tumačenja Suda Europske unije o Konvenciji iz Bruxellesa iz 1968. i uredbama koje je zamjenjuju.”

- 4 Poglavlje II. navedene uredbe naslovljeno „Nadležnost” među ostalim sadržava odjeljak 1., „Opće odredbe” i odjeljak 2., „Posebna nadležnost”. Člankom 4. stavkom 1., koji se nalazi u tom odjeljku 1., propisano je:

„Podložno ovoj Uredbi, osobe s domicilom u državi članici, bez obzira na njihovo državljanstvo, tuže se pred sudovima te države članice.”

- 5 Članak 7. te uredbe glasi kako slijedi:

„Osoba s domicilom u državi članici može biti tužena u drugoj državi članici:

1. (a) u stvarima povezanim s ugovorom, pred sudom mjesta izvršenja konkretne obveze;
- (b) za potrebe ove odredbe, te ako nije drukčije dogovoreno, mjesto izvršenja konkretne obveze je:
 - u slučaju prodaje robe, mjesto u državi članici u kojoj je roba dostavljena ili trebala biti dostavljena sukladno ugovoru,
 - u slučaju pružanja usluga, mjesto u državi članici u kojoj su usluge pružene ili trebale biti pružene sukladno ugovoru;

[...]”

- 6 U skladu s člankom 24. točkama 1. i 5. iste uredbe:

„Sljedeći sudovi države članice imaju isključivu nadležnost, neovisno o domicilu stranaka:

1. u postupcima čiji su predmet stvarna prava na nekretninama ili najam/zakup nekretnina, sudovi države članice u kojoj se nekretnina nalazi

[...]

5. u postupcima koji se odnose na izvršenje sudskih odluka, sudovi države članice u kojoj je sudska odluka izvršena ili treba biti izvršena.”

Austrijsko pravo

EO

- 7 Iz članaka 209. do 212. Exekutionsordnunga (Zakonik o postupku ovrhe, u daljnjem tekstu: EO) proizlazi da se o diobi sredstava od prisilne prodaje imovine mora raspraviti na ročištu. U tom smislu pozvat će se vjerovnici da prijave svoja potraživanja u vezi s diobom utrška te da o njima dostave pisane dokaze. Tijekom ročišta ispituju se točnost i prvenstveni red potraživanja.

- 8 U okviru postupka diobe utrška od prisilne prodaje vjerovnici i dužnik mogu osporavati, na temelju članka 213. EO-a, uzimanje određenih tražbina u obzir. Osporavanje se može odnositi na postojanje, redosljed naplate ili visinu prijavljene tražbine.
- 9 U skladu s člankom 231. stavkom 1. EO-a, sud rješenjem o diobi odlučuje o pravnim pitanjima u vezi s osporavanjem tražbina. Ako sudska odluka o osporavanju tražbine ovisi o utvrđivanju spornih činjeničnih pitanja, tužitelj će se rješenjem o diobi pozvati da podnese tužbu radi podnošenja prigovora na diobu utrška.
- 10 Prema članku 232. EO-a, sud koji provodi ovrhu nadležan je za odlučivanje o tužbi radi podnošenja prigovora na diobu utrška.

AnfO

- 11 U skladu s člankom 1. Anfechtungsordnunga (Zakon o tužbi radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji, u daljnjem tekstu: AnfO) tužbom radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji traži se poništenje, s učinkom prema tužitelju vjerovniku i samome dužniku, pravnih radnji koje su štetne za dužnikovu imovinu. Ta tužba može se podnijeti pod uvjetom da ovrha nad dužnikovom imovinom nije ili ne bi dovela do potpunog vjerovnikovog namirenja, a postoji mogućnost da ta tužba dovede do namirenja.
- 12 Iz članaka 2. i 3. AnfO-a proizlazi da se tužba radi pobijanja pravnih radnji dužnika može podnijeti zbog prijevarne namjere ili zbog namjernog umanjivanja imovine kao i u slučaju besplatnih raspolaganja.
- 13 U skladu s člankom 6. AnfO-a, podnošenje tužbe radi pobijanja nije isključeno zbog toga što sporna radnja proizlazi iz ovršne isprave ili zbog toga što je ona poduzeta u okviru ovrhe presude.
- 14 Kao što proizlazi iz članka 10. AnfO-a, tužba radi pobijanja može se podnijeti u okviru postupka diobe utrška iz prisilne prodaje.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 15 E. Casamassima i I. C., oboje iz Rima (Italija), bili su barem do proljeća 2014. u izvanbračnoj zajednici. Tijekom 2010. kupili su kuću u Villachu (Austrija). U zemljišnoj knjizi samo je I. C. bila upisana kao vlasnica.
- 16 Nakon toga Reitbauer i dr. angažirani su radi obnove te nekretnine. Budući da radovi nisu bili plaćeni u cijelosti, Reitbauer i dr. podnijeli su tužbu radi naknade štete protiv I. C. Nizom presuda, od kojih je prva, nepravomoćna, donesena početkom 2014., prihvaćen je taj tužbeni zahtjev.
- 17 I. C. je 7. svibnja 2014. pred sudom u Rimu priznala da E. Casamassimi s osnova pozajmice duguje iznos od 349 772,95 eura te je sklopljena sudska nagodba u kojoj su dogovoreni modaliteti otplate tog duga u roku od 5 godina. Usto, I. C. se obvezala upisati hipoteku na nekretnini u Villachu radi osiguranja ispunjenja te tražbine.
- 18 Javnobilježničkim aktom, sastavljenim 13. lipnja 2014. u Beču (Austrija), I. C. je ponovno priznala navedeni dug. Založno pravo na nekretnini o kojoj je riječ upisano je u zemljišne knjige u korist E. Casamassime 18. lipnja 2014.

- 19 Prva presuda, koja je početkom 2014. donesena u korist Reitbauera i dr., postala je ovršna tek nakon što je u korist E. Casamassime već bilo upisano založno pravo, tako da su založna prava u korist Reitbauera i dr. na imovini I. C., koja proizlaze iz ovrhe te presude, imala niži prvenstveni red od založnog prava E. Casamassime.
- 20 Sud u Rimu je 3. rujna 2015. potvrdio sudsku nagodbu između I. C. i E. Casamassime kao europski nalog za izvršenje, u skladu s odredbama Uredbe (EZ) 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine (SL 2004., L 143, str. 15.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 172.).
- 21 U veljači 2016. E. Casamassima zatražio je od Bezirksgerichta Villach (Općinski sud u Villachu, Austrija) da izvrši prisilnu prodaju nekretnine o kojoj je riječ. Iz redoslijeda potraživanja vjerovnika, upisanih u zemljišne knjige, proizlazi da je cijena od 280 000 eura, za koju je nekretnina dosuđena u jesen 2016., gotovo u cijelosti pripala E. Casamassimi, na temelju založnog prava koje je u njegovu korist bilo upisano u zemljišne knjige.
- 22 U cilju izbjegavanja takve podjele utrška za koju je nekretnina dosuđena, Reitbauer i dr. poduzeli su određeni broj pravnih koraka.
- 23 Tako su, s jedne strane, u lipnju 2016. podnijeli Landesgerichtu Klagenfurt (Zemaljski sud u Klagenfurtu, Austrija) tužbu radi pobijanja pravnih radnji protiv E. Casamassime i I. C. Na temelju rješenja koje je u srpnju 2017. postalo pravomoćno, taj se sud proglasio međunarodno nenadležnim, imajući u vidu da domicil E. Casamassime i I. C. nije bio u Austriji, te je odbacio tužbu.
- 24 S druge strane, tijekom ročišta za diobu utrška između različitih vjerovnika, održanog 10. svibnja 2017. pred sudom koji je uputio zahtjev, u skladu s člancima 209. do 212. EO-a, Reitbauer i dr. su na temelju članka 213. EO-a prigovorili diobi u odnosu na E. Casamassimu.
- 25 Nakon što su iznijeli taj prigovor, Reitbauer i dr. su sudu koji je uputio zahtjev podnijeli tužbu radi podnošenja prigovora na diobu, na temelju članka 232. EO-a, u okviru koje su iznijeli dva tužbena razloga. Prvim tužbenim razlogom zatražili su da se utvrdi da je dodjela utrška od prodaje nekretnine na sudskoj dražbi E. Casamassimi nezakonita zato što je njegova tražbina prestala prijebom s tražbinom naknade štete i kamata koje je dugovala I. C. jer je naručio radove na obnovi a da nije zatražio njezino dopuštenje. Drugi tužbeni razlog, koji je sud koji je uputio zahtjev smatrao tužbom radi pobijanja pravnih radnji dužnika, odnosi se na priznanje duga od 13. lipnja 2014. koje je, prema mišljenju Reitbauera i dr., utvrđeno javnobilježničkim aktom s isključivim ciljem da se spriječi i onemogućiti namirenje njihove tražbine iz te nekretnine.
- 26 Radi dokazivanja međunarodne nadležnosti Bezirksgerichta Villach (Općinski sud u Villachu, Austrija) za odlučivanje o toj tužbi, Reitbauer i dr. pozvali su se na članak 24. točku 5. Uredbe br. 1215/2012. Sa svoje strane, E. Casamassima istaknuo je prigovor međunarodne nenadležnosti tog suda, tvrdeći da je glavna tužba u biti iste prirode kao tužba radi pobijanja dužnikovih radnji, za koju je Sud u presudi od 26. ožujka 1992., Reichert i Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149) već presudio da nije obuhvaćena tom odredbom o isključivoj nadležnosti.
- 27 Sud koji je uputio zahtjev precizira da se prema austrijskom pravu na ročištu za diobu utrška od prodaje nekretnine na sudskoj dražbi na temelju prigovora podnesenog u smislu članka 213. EO-a može provjeriti postojanje i prvenstveni red potraživanja. Ako pak odluka o prigovoru ovisi o utvrđivanju spornih činjenica, tada će sud pozvati stranke da u roku od jednog mjeseca podnesu posebnu tužbu, to jest tužbu radi podnošenja prigovora na diobu utrška iz sudske dražbe.
- 28 Ta tužba odgađa izvršenje rješenja o diobi u odnosu na stranku u toj parnici.

- 29 Prema sudu koji je uputio zahtjev, tužba radi podnošenja prigovora na diobu utrška iz sudske dražbe omogućuje, među ostalim, da se provjeri pravna valjanost založnog prava, što Reitbauer i dr. žele da sud učini na temelju njihova drugog tužbenog razloga. Navedeni sud smatra da ta mogućnost daje tužbi radi podnošenja prigovora na diobu utrška karakter tužbe radi pobijanja pravnih radnji dužnika.
- 30 Što se tiče međunarodne nadležnosti za tužbu radi podnošenja prigovora na diobu utrška, sud koji je uputio zahtjev pita se treba li primjenu pravila o nadležnosti razmotriti u odnosu na takvu tužbu na općenit i apstraktan način ili u odnosu na svaki tužbeni razlog koji je iznesen u konkretnom slučaju.
- 31 Sud koji je uputio zahtjev smatra da karakteristike tog postupka, uzete u cjelini, svjedoče o snažnoj povezanosti tog postupka sa sudom mjesta izvršenja odnosno mjesta gdje se nalazi nekretnina na kojoj je zasnovano založno pravo.
- 32 Prema tome, u odnosu na pravila o isključivoj nadležnosti sudova države članice prema mjestu izvršenja, predviđena člankom 24. točkom 5. Uredbe br. 1215/2012, sud koji je uputio zahtjev ističe da je, prema EO-u, za odlučivanje o tužbi radi podnošenja prigovora na diobu utrška obavezno nadležan suda izvršenja. Iako je točno da tužba na temelju članka 232. EO-a načelno nije namijenjena protivljenju ovrsi jer je dužnik već izgubio svoje vlasništvo nad nekretninom na sudskoj dražbi, s obzirom na to da je nekretnina o kojoj riječ u toj fazi postupka zamijenjena utrškom, sudska dioba tog utrška također je ovršna radnja.
- 33 Što se tiče pravila o isključivoj nadležnosti sudova država članica u kojima se nalazi nekretnina, predviđenih člankom 24. točkom 1. Uredbe br. 1215/2012, sud koji je uputio zahtjev ističe da je tužba radi podnošenja prigovora na diobu utrška obuhvaćena i područjem primjene te odredbe jer takva tužba čini prvu fazu ostvarenja namirenja iz založnog prava, koje se završava diobom utrška ostvarenog prodajom predmeta na kojem je osnovano to založno pravo.
- 34 U tim je okolnostima Bezirksgericht Villach (Općinski sud u Villachu) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li članak 24. točku 5. Uredbe br. 1215/2012 tumačiti na način da je tužba radi podnošenja prigovora, koja je propisana člankom 232. EO-a u slučaju neslaganja u pogledu diobe utrška dobivenog prodajom na sudskoj dražbi, obuhvaćena područjem primjene te odredbe,
- čak i ako se tužba koju je jedan založni vjerovnik podnio protiv drugog založnog vjerovnika
- (a) temelji na prigovoru da njegovo potraživanje po osnovi zajma koje je osigurano založnim pravom više ne postoji zbog dužnikova protupotraživanja po osnovi naknade štete te se
- (b) osim toga temelji na prigovoru – sličnom tužbi radi pobijanja dužnikovih radnji (*Anfechtungsklage*) – da zasnivanje založnog prava nije valjano zbog pogodovanja vjerovnicima?
2. Treba li članak 24. točku 1. Uredbe br. 1215/2012 tumačiti na način da je tužba radi podnošenja prigovora, koja je propisana člankom 232. [EO-a] u slučaju neslaganja u pogledu diobe utrška dobivenog prodajom na sudskoj dražbi, obuhvaćena područjem primjene te odredbe,
- čak i ako se tužba koju je jedan založni vjerovnik podnio protiv drugog založnog vjerovnika
- (a) temelji na prigovoru da njegovo potraživanje po osnovi zajma koje je osigurano založnim pravom više ne postoji zbog dužnikova protupotraživanja po osnovi naknade štete te se
- (b) osim toga temelji na prigovoru – sličnom tužbi radi pobijanja dužnikovih radnji – da zasnivanje založnog prava nije valjano zbog pogodovanja vjerovnicima?“

O prethodnim pitanjima

- 35 Svojim dvama pitanjima, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li se članak 24. točke 1. i 5. Uredbe br. 1215/2012 tumačiti na način da je donošenje odluke o vjerovnikovoj tužbi radi podnošenja prigovora na diobu utrška dobivenog od sudske prodaje nekretnine kojom se tvrdi, s jedne strane, da je konkurentska tražbina prestala prijebojem te, s druge strane, da je založno pravo kojim se osigurava ispunjenje te tražbine pravno nevaljano, u isključivoj nadležnosti sudova država članica u kojima se nekretnina nalazi ili sudova mjesta gdje je sudska odluka izvršena ili treba biti izvršena.
- 36 Prije svega valja podsjetiti na to da prema ustaljenoj sudskoj praksi, s obzirom na to da se Uredbom br. 1215/2012 stavlja izvan snage i zamjenjuje Uredba Vijeća br. 44/2001, koja pak zamjenjuje Konvenciju od 27. rujna 1968. o nadležnosti i priznavanju te izvršavanju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, kako je izmijenjena uzastopnim konvencijama o pristupanju novih država članica toj konvenciji, tumačenje Suda u vezi s odredbama potonje uredbe vrijedi i za Uredbu br. 1215/2012 kada se ta dva instrumenta prava Unije mogu smatrati „istovjetnim” (vidjeti u tom smislu presude od 31. svibnja 2018., Nothartová, C-306/17, EU:C:2018:360, t. 18., od 15. studenoga 2018., Kuhn, C-308/17, EU:C:2018:911, t. 31. kao i od 28. veljače 2019., Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, t. 45. i navedenu sudsku praksu).
- 37 Sustav dodjele opće nadležnosti, predviđen poglavljem II. Uredbe br. 1215/2012, temelji se na općem pravilu iz članka 4. stavka 1. te uredbe, prema kojem se osobama s domicilom u nekoj državi članici sudi pred sudovima te države članice, neovisno o njihovu državljanstvu.
- 38 Članak 24. Uredbe br. 1215/2012 predviđa pravila o isključivoj nadležnosti, među ostalima i u području stvarnih prava na nekretninama i izvršenju sudskih odluka, ali samo kao iznimku od općeg pravila o nadležnosti sudova prema tuženikovu domicilu. Ta se posebna pravila o nadležnosti stoga moraju usko tumačiti.
- 39 Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da se, prema mjerodavnim pravilima EO-a, nakon postupka prodaje nekretnine na sudskoj dražbi o diobi utrška ostvarenog prisilnom prodajom odlučuje na ročištu pred ovršnim sudom. Tom prigodom, ako je pravo na sudjelovanje kojeg vjerovnika osporeno, sud će provesti postupak provjere, među ostalim, postojanja ili prvenstvenog reda tražbina. Ako odluka o osporavanju ovisi o utvrđivanju spornih činjenica, tada će sud pozvati stranke da podnesu posebnu tužbu radi podnošenja prigovora na diobu.
- 40 U ovom slučaju, u prilog tužbi radi prigovora na diobu o kojoj je riječ Reitbauer i dr. pozvali su se, s jedne strane, na prestanak tražbine E. Casamassime prijebojem i, s druge strane, na pravnu nevaljanost založnog prava kojim se osigurava ta tražbina, s time da taj posljednji prigovor, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, predstavlja tužbu radi pobijanja pravnih radnji dužnika.
- 41 Iako je nesporno da je, kada ju se analizira u cijelosti, tužba radi podnošenja prigovora na diobu na određeni način povezana s ovršnim postupkom u kojem se prisilno prodaje nekretnina, prigovori koji se mogu istaknuti u okviru takve tužbe, što se tiče njihova sadržaja i pravne prirode, mogu unatoč tomu, kao što to proizlazi iz spisa koji je podnesen Sudu, biti vrlo različiti, tako da njihova bliskost s prisilnom ovrhom ili sa stvarnim pravima na nekretninama može znatno varirati.
- 42 Stoga, općenita analiza tužbe radi podnošenja prigovora na diobu s ciljem utvrđivanja primjenjivih pravila o međunarodnoj nadležnosti na tu tužbu bila bi, kako to u biti ističe i nezavisni odvjetnik u točkama 35., 38. i 48. svojeg mišljenja, protivna uskom tumačenju pravila o isključivoj nadležnosti iz članka 24. točaka 1. i 5. Uredbe br. 1215/2012, kakvo zahtijeva njihov karakter iznimke od općeg pravila.

- 43 Imajući u vidu ta razmatranja, valja ispitati omogućavaju li članak 24. točka 1. Uredbe br. 1215/2012, s jedne strane, i članak 24. točka 5. iste uredbe, s druge strane, da se utvrdi nadležni sud za ispitivanje svakog od tužbenih razloga koje ističu Reitbauer i dr.

O članku 24. točki 1. Uredbe br. 1215/2012

- 44 Što se tiče nadležnosti sudova države ugovornice u kojoj se nekretnina nalazi, predviđene člankom 24. točkom 1. Uredbe 1215/2012, Sud je u nekoliko navrata presudio da ta isključiva nadležnost ne obuhvaća sve radnje koje se odnose na stvarna prava na nekretninama, nego samo one među njima koje istodobno ulaze u područje primjene odnosne konvencije ili odnosne uredbe te pripadaju među one koje, s jedne strane, određuju opseg, stalnost, vlasništvo i posjedovanje jedne nekretnine ili postojanje drugih stvarnih prava na toj nekretnini te, s druge strane, osiguravaju nositeljima tih prava zaštitu prava vezanu uz njihov naslov (presude od 3. travnja 2014., Weber, C-438/12, EU:C:2014:212, t. 42., od 17. prosinca 2015., Komu i dr., C-605/14, EU:C:2015:833, t. 26. kao i od 16. studenoga 2016., Schmidt, C-417/15, EU:C:2016:881, t. 30.).
- 45 Prema tome, za atrakciju nadležnosti suda države članice u kojoj se nekretnina nalazi nije dovoljno da se tužba odnosi na stvarno pravo na nekretnini ili da ima vezu s nekretninom. Suprotno tomu, tužba se treba temeljiti na stvarnom, a ne na obveznom pravu (presuda od 16. studenoga 2016., Schmidt, C-417/15, EU:C:2016:881, t. 34.).
- 46 Kada je riječ, kao prvo, o tužbenom razlogu u okviru kojeg se ističe prestanak tražbine E. Casamassime prijebom, treba primijetiti da, posredstvom takvog zahtjeva, Reitbauer i dr. u biti žele osporiti postojanje tražbine koja im konkurira u diobi utrška dobivenog prisilnom prodajom.
- 47 Iako je točno da je postojanje tražbine služilo kao osnova zasnivanja založnog prava i naknadne ovrhe, taj se zahtjev za prijebom ipak ne temelji na stvarnom pravu. Pitanje prestanka tražbine E. Casamassime prema dužnici prijebom nije, prema tome, povezano s razlozima zbog kojih bi se dodijelila isključiva nadležnost sudovima mjesta gdje se nekretnina nalazi, odnosno s potrebom provjera, istraga i vještačenja koje treba provesti na licu mjesta (vidjeti, u tom smislu, presudu od 17. prosinca 2015., Komu i dr., C-605/14, EU:C:2015:833, t. 31. kao i navedenu sudsku praksu).
- 48 Kada je riječ, kao drugo, o tužbenom razlogu u okviru kojeg Reitbauer i dr. osporavaju osnovanost javnobilježničkog akta o priznanju duga između E. Casamassime i I. C. od 13. lipnja 2014., na temelju kojeg je izvršena prisilna prodaja, i traže utvrđenje pravne nevaljanosti tog akta u odnosu na sebe, valja primijetiti da ispitivanje takve argumentacije ne traži ocjenu činjenica niti primjenu pravila i praksi mjesta gdje se imovina nalazi, zbog čega bi bila opravdana nadležnost suda države članice gdje se nekretnina nalazi (presuda od 10. siječnja 1990., Reichert i Kockler, C-115/88, EU:C:1990:3, t. 12.).
- 49 Naime, takav tužbeni razlog, koji je sud koji je uputio zahtjev smatrao tužbom radi pobijanja pravnih radnji dužnika, nalazi svoj temelj u pravu na potraživanje, osobnom pravu vjerovnika prema njegovu dužniku te je njegov predmet zaštita založnog prava kojim prvi može raspolagati na imovini drugoga (presuda od 4. listopada 2018., Feniks, C-337/17, EU:C:2018:805, t. 40.).
- 50 Slijedom toga, kao što je to istaknuo i nezavisni odvjetnik u točki 58. svojeg mišljenja, ispitivanje jesu li ispunjene pretpostavke podnošenja takve tužbe ne pretpostavlja stroge provjere u vezi s mjestom gdje se nekretnina nalazi, koje bi opravdavale isključivu nadležnost sudova države članice u kojoj se nekretnina nalazi.

O članku 24. točki 5. Uredbe br. 1215/2012

- 51 Prije svega valja ponoviti da su, prema toj odredbi, u području izvršenja sudskih odluka, neovisno o domicilu stranaka, nadležni samo sudovi države članice u kojoj je sudska odluka izvršena ili treba biti izvršena.
- 52 Prema sudskoj praksi Suda, područje primjene članka 24. točke 5. Uredbe br. 1215/2012 obuhvaća tužbe radi ishođenja odluke u postupku koji se odnosi na prisilno ograničavanje mogućnosti raspolaganja pokretninom ili nekretninom s ciljem osiguravanja djelotvorne provedbe sudskih odluka i vjerodostojnih isprava (vidjeti u tom smislu presudu od 26. ožujka 1992., Reichert i Kockler, C-261/90, EU:C:1992:149, t. 28.).
- 53 Što se tiče, kao prvo, tužbenog razloga koji su iznijeli Reitbauer i dr., a koji se odnosi na prestanak tražbine E. Casamassime, valja primijetiti da ispitivanje osnovanosti takvog zahtjeva nije blisko pitanjima koja se odnose na provođenje ovrhe kao takve.
- 54 Kako pak proizlazi iz sudske prakse Suda, posebnost veze koju zahtijeva članak 16. točka 5. Konvencije od 27. rujna 1968. o nadležnosti i priznavanju te izvršavanju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, kako je izmijenjena uzastopnim konvencijama o pristupanju novih država članica toj konvenciji, čije su odredbe preuzete u članku 24. točki 5. Uredbe br. 1215/2012, podrazumijeva da se jedna stranka ne može pozivati na nadležnost koju ta odredba daje sudovima mjesta gdje se odluka treba izvršiti kako bi se iznimno pokrenula parnica pred tim sudovima umjesto pred sudovima druge države članice nadležnima za tu parnicu (vidjeti u tom smislu presudu od 4. srpnja 1985., AS-Autoteile Service, 220/84, EU:C:1985:302, t. 17.).
- 55 Što se tiče, kao drugo, tužbenog razloga koji je sud koji je uputio zahtjev smatrao tužbom radi pobijanja pravnih radnji dužnika, valja primijetiti da tim razlogom Reitbauer i dr. ne osporavaju same radnje vlasti koje provode prisilno izvršenje tako da takva tužba ne sadržava dovoljan stupanj tražene bliskosti s tom ovrhom koja bi opravdala primjenu pravila o isključivoj nadležnosti, predviđenih člankom 24. točkom 5. Uredbe br. 1215/2012.
- 56 Ipak, kako bi se sudu koji je uputio zahtjev dale korisne napomene za rješavanje parnice koja se vodi pred njim, valja ispitati, poput nezavisnog odvjetnika, pruža li članak 7. točka 1. podtočka (a) Uredbe br. 1215/2012 pravnu osnovu za međunarodnu nadležnost tog suda, u vezi s tužbom radi pobijanja pravnih radnji.
- 57 Prema toj odredbi, u obveznom pravu osoba s domicilom u državi članici može biti tužena u drugoj državi članici u stvarima povezanim s ugovorom pred sudom mjesta izvršenja konkretne obveze.
- 58 U tom pogledu, paulijanska tužba, kada je podnesena na temelju prava na potraživanje koja proizlaze iz obveza nastalih sklapanjem ugovora, obuhvaćena je pojmom „stvari povezane s ugovorom” u smislu članka 7. točke 1. podtočke (a) Uredbe br. 1215/2012 (presuda od 4. listopada 2018., Feniks, C-337/17, EU:C:2018:805, t. 44.).
- 59 U ovom predmetu, kao što su Komisija i Reitbauer i dr. u biti istaknuli tijekom rasprave, za drugi tužbeni razlog, koji je sud koji je uputio zahtjev smatrao tužbom radi pobijanja pravnih radnji jer je oblikovan na način da se u odnosu na Reitbauera i dr. utvrdi pravna nevaljanost založnog prava koje je I. C., zajednička dužnica, s kojom su oba vjerovnika povezana ugovorima, osnovala u korist E. Casamassime, osim suda nadležnog prema domicilu tuženika, može biti nadležan i sud predviđen člankom 7. točkom 1. podtočkom (a) Uredbe br. 1215/2012.
- 60 Takva nadležnost zadovoljava, imajući u vidu podrijetlo ugovornih obveza između vjerovnika i I. C., kako zahtjev pravne sigurnosti i predvidljivosti tako i cilj dobrog sudovanja.

- 61 Posljedično, nositelji potraživanja koja proizlaze iz ugovora, koji imaju namjeru podnijeti paulijansku tužbu, to mogu učiniti pred sudom „mjestu izvršenja konkretne obveze”, pri čemu je nadležnost tog suda propisana člankom 7. točkom 1. podtočkom (a) Uredbe br. 1215/2012. U ovom slučaju, svojim drugim tužbenim razlogom Reitbauer i dr. žele zaštititi svoje interese u ovrši tražbina iz ugovora o radovima na obnovi koje su izvršili u korist I. C. Iz toga slijedi da bi „mjesto izvršenja konkretne obveze” u skladu s člankom 7. točkom 1. podtočkom (b) te uredbe bilo, na temelju tih ugovora, mjesto gdje su obavljani radovi obnove, odnosno Austrija.
- 62 Imajući u vidu ta razmatranja, na postavljena pitanja valja odgovoriti na način da članak 24. točke 1. i 5. Uredbe br. 1215/2012 treba tumačiti na način da donošenje odluke o vjerovnikovoj tužbi radi podnošenja prigovora na diobu utrška od sudske prodaje nekretnine, kojom se tvrdi, s jedne strane, da je konkurentska tražbina prestala prijebojem te, s druge strane, da je založno pravo kojim se osigurava ispunjenje te tražbine pravno nevaljano, nije u isključivoj nadležnosti sudova država članica u kojima se nekretnina nalazi ili sudova mjesta prisilnog izvršenja.

Troškovi

- 63 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Članak 24. točke 1. i 5. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima od 12. prosinca 2012. treba tumačiti na način da donošenje odluke o vjerovnikovoj tužbi radi podnošenja prigovora na diobu utrška od sudske prodaje nekretnine, kojom se tvrdi, s jedne strane, da je konkurentska tražbina prestala prijebojem te, s druge strane, da je založno pravo kojim se osigurava ispunjenje te tražbine pravno nevaljano, nije u isključivoj nadležnosti sudova država članica u kojima se nekretnina nalazi ili sudova mjesta prisilnog izvršenja.

Potpisi